

אגדה

יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ו', עמ' 256-260

תרגום: אורי אורלב

אָדוֹן אֶחָד עֲשִׂיר וָרֵב עֲצָמָה נָפֵל לְמִשְׁכָּב אַחֲרֵי שְׂאֵכֵל יוֹתֵר מִדֵּי בְּאַרוּחַת הָעָרֵב. הִתְאַסְּפוּ הָרוֹפְאִים, דָּנוּ בְּמִצָּב וְלֹא מִצְאוּ דָרֵךְ לְעֹזֵר.

צוּה הָאָדוֹן לְכַפֵּל אֶת רוֹפְאֵים בְּאַזְקִים וּלְהַשְׁלִיכֵם טָרֶף לְדָבִים... הִתְאַסְּפוּ הַחֲכָמִים, דָּנוּ בְּמִצָּב וּמִצְאוּ פֶתְרוֹן:

- יֵשׁ לְמִצָּא אָדָם מְאֹשֶׁר, לְקַחַת מִמֶּנּוּ אֶת שְׁעוֹנוֹ וּלְהַנִּיחַ אֶת הַשְּׁעוֹן עַל לְבוֹ שֶׁל הַחוּלָה. וְהַחוּלָה יִבְרִיא.

מְשִׁרְתֵי הָאָדוֹן רַב הֶעֱצָמָה בָּאוּ בְּלוּוֵי תַפִּים לְחַצֵּר אֲרֻמוֹנוֹ שֶׁל הָרוֹזֵן, וְהִסְיֵס הָרֵאשִׁי מוֹדִיעַ:

- כְּבוֹד הָרוֹזֵן, אִם הַשְּׁעוֹן שֶׁלְּךָ יָשִׁיב לְאֲדוֹנֶיךָ אֶת בְּרִיאֹתוֹ, הוּא יִתֵּן לְךָ אֶת מַחְצִית אֲדָמוֹתַי וְרַחֲבוֹת הַיַּדִּים וְאֶת בֵּיתוֹ הַיָּפֶה – אִם לֹאשֶׁה וְאִם לֹאֲהוּבָה. עַד כְּדֵי כֵּן מִשְׁתַּוְּקֵךְ אֲדוֹנֶיךָ לְהַמְשִׁיךְ וּלְחַיּוֹת.

מִיָּד הִסִּיר הָרוֹזֵן אֶת שְׁעוֹנוֹ מִזְרוּעוֹ, הִנִּיחַ אוֹתוֹ עַל כְּרִית קִטִּיפָה וְהִתְחִיל לְחַלֵּם עַל אֲדָמוֹתַי שֶׁל חוֹתְנִי לְעֵתִיד וְעַל יָפִי בֵּיתוֹ.

כֵּן חָלַם רַק שְׁלוֹשָׁה יָמִים, מִפְּנֵי שְׂבִיּוֹם הַרְבִּיעִי כִּבְלוּ אוֹתוֹ בְּאַזְקִים וְהוֹבִילוּהוּ אֶל מוֹתוֹ.

- אֲבֵל לְמָה, לְמָה? – שָׂאל הָרוֹזֵן כְּשֶׁשָּׁנְיוֹ נֹקְשׁוֹת.

- רַמִּית אֶת אֲדוֹנֶיךָ בְּאִפְן שֶׁפֵּל – הִשִּׁיבוּ לוֹ – לְמִסֵּר אֶת שְׁעוֹנוֹ רֵשָׁאִי רַק אָדָם מְאֹשֶׁר.

- אֲבֵל אֲנִי מְאֹשֶׁר – קָרָא צְאֻצְאָם שֶׁל גִּבּוֹרִים וְלוֹחֲמִים מְהֻלָּלִים. וּפְתָאוֹם נִזְכָּר בְּמִשְׁהוֹ וְנֶאֱמַח בְּעֶצֶב.

כּוֹ, הֵם צָדִקוּ: הוּא לֹא הָיָה מְאֹשֶׁר. הִתְקַרְבָּה כְּבָר עֹנֵת מְרוֹצֵי הַסֵּתִי וְהוּא עֲדִין לֹא מִצָּא רוֹכֵב מְרוֹצִים, וְלֹאֲחֲרִים כְּבָר הָיוּ, וְעִנְיָן זֶה מֵרַר אֶת חַיָּו וְהִנֵּה עֵתָה הוּא מוּבָל אֶל הַגִּרְדוֹם.

מְשִׁרְתֵי הָאָדוֹן יָצְאוּ לְחַפֵּשׂ בְּעוֹלָם אֶת תְּרוּפַת הַפֶּלֶא.

אֲבֵל אִף אֶחָד מִכָּל הָרוֹזְנִים, הַנְּסִיכִים וְהַבְּרוֹנִים לֹא הָיָה יָכוֹל לָתֵת אֶת שְׁעוֹנוֹ, מִפְּנֵי שָׂאֵף אֶחָד מֵהֶם לֹא הָיָה מְאֹשֶׁר מִמֶּשׁ: אֶחָד רָצָה לְהִיּוֹת סוֹפֵר גָּדוֹל, אַחֵר בִּקֵּשׁ לְהִתְפָּרֵס כְּנֶאֱמָן הַדְּמוֹקְרַטִיָּה, לְשִׁלְשִׁי הָיָה בֶן-דָּוִד שֶׁנִּשְׂאָ לֹא יְהוּדִיָּה לְאִשָּׁה, לְרַבִּיעִי לֹא הָיָה תְּאֵבוֹן כְּפִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה שְׂיִהְיָה לוֹ – עַל לְבוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם רְבָצָה דְּאֵגָה כְּבִדָּה, רְצִינִית וּמְכַאֲיְבָה וְתִשׁוּבָתָם הָיְתָה:

- לֹא, לֹא אוֹכֵל לְמִסֵּר אֶת שְׁעוֹנִי לְאֲדוֹנֶיךָ.

כֵּן נֹכַחוּ הַשְּׁלִיחִים לְדַעַת, שֶׁהָאִשֶׁר לֹא נִמְצָא בְּמִקוֹמוֹת שְׂבָהֶם נִמְצְאוּ סִמְלֵי הָאֲצֵלָה הַמְּבַהֲקִים, וּמוֹצָא הַמִּשְׁפָּחָה מְגִיעַ אֶל הָעֶבֶר הַלּוֹט בְּעֶרְפֵּל. "כִּנְרָאָה שְׂאֵלָה הַמְּנַהֲיָגִים אֶת הַצְּבוּר, מִשָּׂא כְּבִד מִדֵּי רוֹבֵץ עַל כְּתִיפָהֶם מְכַדֵּי שְׂיִחוּשׁוֹ אֶת עֲצָמָם מְאֹשֶׁרִים".

הֵם הִלְכוּ לְמִקוֹמוֹת שְׂבָהֶם מְשֻׁמְשׁוֹת כְּסָפוֹת פְּלָדָה חֲסִינוֹת אֵשׁ סִמְלֵי אֲצֵלָה, וְסִפְרֵי רְשׁוּם הוֹן מְשֻׁמְשִׁים שׁוֹשְׁלוֹת-יַחֲסִין, וְחִבְלֵי שֶׁל מְנִיּוֹת כְּתִיעוּדוֹת זְהוּת.

- אֲדוֹנֵי – אֲמָרוּ לְרֵאשׁוֹן – תֵּן אֶת הַשְּׁעוֹן שֶׁלְּךָ.

- אֲנָשִׁים תְּמִימִים אַתֶּם – אֲמָר הָרֵאשׁוֹן בְּלִגְלוֹג – אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לְהִיּוֹת מְאֹשֶׁר כְּאִשֶׁר בְּמַחְצִית הָאֲחֵרֵת שֶׁל הָעוֹלָם מִתְנַהֵלֵת מִלְחָמָה וְאֲנִי כְּתִבְתִּי שָׁחַר עַל גְּבִי לָבוֹן שְׂאִינִי מְרָצָה מְכֻדָּה?

הֵם הִלְכוּ אֶל הַשָּׁנִי.

- הֵה! הֵה! טוֹב, בְּבִקְשָׁה – אָמַר הַשָּׁנִי – אֶתֶן לָכֶם אֶת שְׁעוֹנִי, אֲבָל לֹא עֲכָשׁוּ, לֹא הָיוּם.
- מְתִי תִצְוֶה אֲדוֹנִי לְבֹא לְקַבְּלוֹ?
- כַּאֲשֶׁר כְּתָבִי הֵעֵת יוֹדִיעוּ שְׁכַתְבָתִּי יִצִּירָה מוֹסִיקָלִית בֵּת שְׁלוֹשִׁים וְתִשְׁעָה וְחֲצִי טַקְטִים.
- הַשְּׁלִישִׁי פֶטַר אוֹתָם בְּלֹא כְלוּם.
- אֲנִי מְבַקֵּשׁ לִהְיוֹת שְׁגָרִיר – קָרָא – לֹא אֲכַפֵּת לִי שֶׁל מִי, אֲנִי הָאָדָם הָאֲמָלָל בְּעוֹלָם.
- גַּם מִפְּנֵי שֶׁל הֶרְבִּיעִי לֹא קִבְּלוּ תִשׁוּבָה טוֹבָה יוֹתֵר.
- אֲנִי הוֹרֵס אֶת עֲצָמֵי – קָרָא – הַזְּנִחְתִּי אֶפְלוּ אֶת הַפִּילִנְתְּרוֹפִיָּה וּבְכָל זֹאת לֹא כָּלָם מוֹכְנִים לְרֵאוֹת בִּי אַרְכֵּאוֹלוֹג גָּאוּנִי.
- הַתְּעַצְבוּ הַשְּׁלִיחִים עַל לָבָם וְעַמְדוֹ חֲסָרֵי אוֹנִים.
- הִלְכְנוּ בְּדֶרֶךְ שְׁגוּיָה – אָמְרוּ – אִין טַעַם לְחַפֵּשׂ אֶת הָאֲשֶׁר בֵּין אֵלֶּה הַמְּסַמְלִים אֶת הַמְּסָרֵת, וּבֵין אֵלֶּה הַמְּסַמְלִים אֶת הַתְּבוּנָה. נִפְנָה אֶל בְּעֲלֵי הַלֵּב.
- הֵם הִלְכוּ. לְשָׁנִים מֵהֶם כָּבֵר הַתְּנַפְּחוּ הַרְגָלִים, לְשִׁלוֹשָׁה צְמָחוּ יִבְלוֹת עַל בְּהוֹנְנֵתֵיהֶם, וְהֵם צָלְעוּ בְּלִקְתָּם.
- אֲדוֹנִי – קָרָאוּ בְּרֵאוֹתָם אֶת אָדָם "הַלֵּב" יוֹשֵׁב לְפָנָי עֲרַמַת נִירוֹת – אֶתָּה הָאָדָם הַמְּאֲשֶׁר הַמְּקַרֵּב אֶת עֲצָמוֹ, אֶתָּה שֶׁעַל הַמְּזַבְּחַ...
רְבוּתִי – קָרָא אָדָם-הַלֵּב – לֹא בָּאתָם אֶל הַמְּקוֹם הַנִּכּוֹן. אֲנִי אָדָם אֲמָלָל מְאוֹד.
- אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים; אֶתָּה פּוֹאֵב אֶת כָּאֲבוֹ שֶׁל כָּל עֵנִי וְדַל... כֵּן הִלְאָה, אִךְ מָה בְּדַבֵּר קִרְת הַרוּחַ הַמוֹסְרִית, הַקּוֹל הַפְּנִימִי...
רְבוּתִי, אֶתָּם מְבִיאִים אוֹתִי לִידֵי גְאוּשׁ. אִין לִי שׁוּם קוֹרֵת רוּחַ מוֹסְרִית: הַקְּמֵתִי אֶלְפֵי מוֹסְדוֹת, יֵשׁ לִי כֶּסֶף, רוֹבֶצֶת עָלַי אַחֲרֵיוֹת כְּבֻדָּה, וְאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ דָּבָר. אִין אִישׁ שְׁיֹכֵל לַעְזוֹר לִי... הַסְּתַלְקוּ לָכֶם, יִקִּירֵי. אֲנִי מְכַרְח לְחַתֵּם עוֹד הַיּוֹם מָאָה וְעֶשְׂרִים אֶלְף פְּעַם אֶת שְׁמִי.
- אִם כֵּן, אוֹלֵי לֹא בְּחִזִּית, אֶלָּא בְּאֲגָפִים מְסִתֵּתֵר הָאֲשֶׁר הָאֲמֵתִי – רְחוֹק מִבְּנֵי הָאָדָם.
- הֵם גָּרְרוּ אֶת עֲצָמָם כְּשֶׁהֵם צוֹלְעִים אֶל הַרוֹפְאִים.
- רְבוּתִי, לֹא נִמְסַר אֶת שְׁעוֹנֵנוּ מִפְּנֵי שְׁבוּדָאֵי הַיִּינוּ נִעְנָשִׁים – אָמְרוּ בְּנִיָּה שֶׁל הַיְּגִיעָה. – לֹא, אִינְנוּ מְאֲשֶׁרִים. מָזָה שָׁנִים לֹא זָכִינוּ לְשׁוּם מְגַפָּה הַגּוֹנָה וְהַבְּקוֹרִים לְלֹא תִשְׁלוּם, וְכָל הַפִּילִנְתְּרוֹפִיָּה הַזֹּאת, וְכָל הַ... לֹא, לֹא, לְכוּ אֶל עוֹרְכֵי הַדִּין.
- מָה? אֵלֵינוּ? – קָרָאוּ נְצִיגֵי צְבוֹר עוֹרְכֵי הַדִּין כְּמַעַט בְּעֵלְבוֹן – וּמְתִי רְאִיתָם שֶׁהִתְגַּלוּ מַעֲשֵׂי הַשְּׁחִיתוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ מְבִטִּיחִים לָנוּ הַכְּנָסוֹת עֵתָּךְ, וְהָיוּ נוֹתְנִים לָכֶם אֶת הַזְּכוּת לַעֲבֹר אֶת מִפְּתוֹ בְּתִינוּ?
אֶחָד מִמְּשֻׁרְתָיו שֶׁל הָאָדוֹן רַב הֶעֱצָמָה הוֹבֵל לְבֵית הַחוֹלִים, וְכָל הַשְּׁאָר הַתְּחַזְּקוּ בְּמַרְק עֲדָשִׁים וְהַמְּשִׁיכוּ הַלְאָה, לְלֹא קְרִיאוֹת וְתִרְעוֹת חֲצוּצָרָה.
- אוֹלֵי אֶל הָאֲכָרִים?
- אֲבָל הִיָּתָה שָׁנָה רָעָה!
- אִז לָאֵן לְכָל הַרוֹחוֹת?
- בּוֹאוּ גַלְדֵּן סֵתָם כְּדֵן, מִבֵּית לְבִית.

הם המשיכו כִּשְׁהם גוֹרְרִים אֶת רַגְלֵיהֶם.

- לא, רבותי המְכַבְּדִים – השיבו לָהֶם בְּכָל מְקוֹם – אָמֵנָם הֵינּוּ שְׂמֵחִים לְקַבֵּל אֶת הָאֲדָמוֹת וְאֶת הַבַּת הַנֶּפֶחַ, אֵד לְצַעֲרֵנוּ נִצְטַרְדּוּ לְוַתֵּר עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. יֵשׁ לָנוּ צָרוֹת בְּלִי סוּף.
- אִין לָנוּ נְדֻנְיוֹת לַתֵּת לְבִנוֹתֵינוּ – קְרָאוּ הָאֲבוֹת
- הָעֲבוּדָה בְּשָׂרוֹת בְּבִתִּים פְּרֻטִים הִיא לֹא נִסְבָּלַת! – קְרָאוּ הָאֲמָהוֹת.
- אָבֵל הַמְחַשְׁבָּה הַכְּלִלִית, הַשְּׂאִיפּוֹת, הָאִידֵאָלִים? – שְׁאַלוּ הַשְּׁלִיחִים.
- עַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שְׁאַלוּ אֶת בְּנוֹתֵינוּ: חֲתַמְנוּ עֲבוּרָן עַל "הַסְּקִירָה הַפִּילוֹסוֹפִית", אוֹלֵי הֵן יוֹדְעוֹת. אֲנַחְנוּ לֹא מְבִינִים בְּדְבָרִים כְּאֵלֶּה.
- כֹּן, הַבְּנוֹת שְׁלָנוּ מְרֻבּוֹת בְּקִרְיָאָה.
- הֵן חֲכָמוֹת?
- וְנִפּוֹת!
- אָחַד הַמְשֻׁרְתִּים הַתְּאָרֶס (פְּזִיז). כָּאֵן לְפָחוֹת קִבְלוּ מִשְׁהוּ לְאָכֵל. אַחֲרֵי שֶׁהִתְחַזְּקוּ קִצַּת הַמְשֻׁכִּו בְּדַרְכָם וְהִגִּיעוּ אֵלַי.
- אַתָּה הוֹמורִיסְטוֹן, מַחֻבְּתָדָה לְהִיּוֹת מְאֹשֶׁר: תֵּן אֶת הַשְּׁעוֹן, מִפְּנֵי שְׂמֵמִילָא לֹא תִתְחַמֵּק מֵעֵנֶשׂ מְנוֹת. הֲרִי בְּלִי לְהִיּוֹת מְאֹשֶׁר אַתָּה מַעֲזוּ לְפִטְס אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּהוֹמור מְזֻנֵף.
- אָה, מַחֻבְּתִי לְחוּשׁ בְּאֹשֶׁר – הַשְּׂבִתִּי – נְכוֹן, אֵד מִי יִכְרִיחַ אוֹתִי לְהִיּוֹת בְּעַל שְׁעוֹן? וְשִׁלְפִתִּי מִכִּיסִּי קִבְּלָה מִבֵּית עֲבוֹט.
- אִם כֹּן, תֵּן לָנוּ עֲצָה – קְרָאוּ בְּנֵאוֹשׁ.
- לָכוּ לְחוּף הַוִּיסְלָה, אוֹלֵי שֵׁם תִּמְצָאוּ אָדָם מְאֹשֶׁר שֵׁשׁ לוֹ שְׁעוֹן.
- הֵם הִלְכוּ. וְחִזְרוּ בְּחֻדָּת נִצְחוֹן אוֹחֲזִים בְּשְׁעוֹן וְהִנִּיחוּ אוֹתוֹ עַל לְבוֹ שֶׁל אָדוֹנָם. אֵד בְּרִיאוֹתוֹ לֹא שָׁבָה אֵלָיו: הַשְּׁעוֹן הָיָה גְּנוּב...

